

Habent sua fata... Gróf Esterházy József országbíró (1682-1748) tanulmányai során használt kötet a győri Szent Mór Bencés Perjelség Könyvtárában*

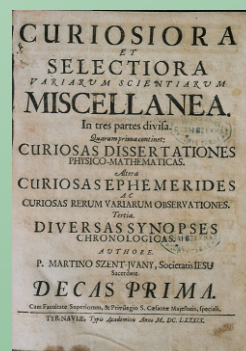
A magyar történelemben jelentős szerepet játszó Esterházy család neve közismert hazánkban. Esterházy Miklós /1583-1645/ nádor Ferenc fia a család ifjabb fraknói grófi ágának megalapítója. Ebből a lineából származik a 18. század jelentős birtokszerzői közé tartozó galánthai gróf Esterházy József országbíró is.

József gróf eredetileg egyházi pályára készült. Tanulmányait a jezsuitáknál kezdte Sopronban és Győrben, majd a nagyszombati egyetemen bölcsészeti tanulmányokat folytatott. 1700-tól teológiai stúdiumokat végzett a római Collegium Germanicum-Hungaricum hallgatójaként, ezt követően Bécsben matematikát, technikát és hadászati tudományokat tanult. A feljegyzés szerint, Rómát „gyenge egészségi állapota” miatt otthagyni kényszerült, így 1705-ben az egyházi pályát katonaira cserélte. Az 1710-es évektől felívelő pályafutása során közjogi méltóságokat töltött be, illetve magas közigazgatási-katonai tisztségeket viselt. Az országbírói rangra 1741-ben emelkedett.

A kezén lévő, Horvátországtól a Dunántúl északi részéig húzódó birtokkomplexum 1702-1738 közt alakult ki: családi javak, királyi adományok és vásárlásai révén. A gesztesi részirtokhoz a testvérével tett birtokosztály során, 1720-ban jutott, a tatai uradalmat 1727-ben vásárolta meg. Tatai - gesztesi részjóságával szoros összefüggésben - még az évben megkezdte uradalmi igazgatási szervezete kiépítését, s 1729-ben elkészült az első gazdasági utasítás is. Az uradalmainak rendszerében központi szerepet játszó

tatai domínium a Vértes és Gerecse hegységek területén, a 18. századi Komárom vármegye Duna-jobbparti részén, s a szomszédos Fejér és Győr vármegyékben helyezkedett el. E területek a hódoltság, majd a felszabadító harcok során, jelentős mérvű pusztulást szenvedtek. Az uradalmak benépesítését szolgálta Eszterházy József 1733. február 4-én kiadott telepítő pátense, birtokain létrehozva az örökszerződéses német falvakat.

Szentiványi Márton (1633–1705) a jezsuita rend nagyszombati, 1635-ben alapított egyeteme bölcsészeti karának tanára, majd teológiai professzora volt. Főműve, a *Curiosiora et Selectiora variarum Scientiarum Miscellanea*

(Érdekes és válogatott írások gyűjteménye a különféle tudományok területéről), Nagyszombatan jelent meg 1689–1702 között. A három, egyenként 10 részre osztott kötet válogatott ismereteket közölt a természettudományok területéről, lelki olvasmányokat és elmélkedésre alkalmas szövegeket tartalmazott, illetve, kronologikus felépítésben, részletes ismerete-

ket törekedett nyújtani Magyarország történelméről. Az enciklopédia szóban forgó, a győri Szent Mór Bencés Perjelség Könyvtárában fennmaradt példányát, amely a munka első, 1689-ben megjelent kötete, műves barokk

Perjelség Könyvtárában találta meg Csóka Gáspár OSB és hívta fel rá Fülöp Éva Mária figyelmét. Helyismereti és könyvtörténeti vonatkozása miatt közöljük.

* Előzetes a Megyei Könyvtár 2012. évi évkönyvébe készül tanulmányból. Szentiványi Márton könyvét - melyet Esterházy József használt és köttetett be a XVIII. sz. elején -, a győri Szent Mór Bencés

borító fedő. Az aranyozással díszített, vörös bőrborító feliratának tanúsága szerint 1727-ben, vagyis a tatai uradalom megvásárlásnak évében készült. A kötéståbla gróf Esterházy József nevét is megörökíti. A hátsó borító közepén a Boldogságos Szűz Mária nevének monogramja kapott helyet.

A győri jezsuita gimnáziumot a rend 1627-ben építtette, a mellette álló Loyolai Szent Ignác templomot a 17. század

derekán. A Jézus Társasága 1773. évi feloszlását követően, az épületeket a II. József 1786. évi rendelete nyomán hazánk területén működésében korlátozott, majd 1802-től működését ismét folytatható bencés rend kapta meg. A győri Szent Mór Bencés Perjelség Könyvtára gazdag állománya egy része az épület jezsuita korszakából származik.

Dr. Fülöp Éva Mária (Kuny Domokos Megyei Múzeum Tata)

